

Social-Demokraten.

Organ for det norske arbeiderparti.

Nr. 88.

Bladets pris er 1 krone kvartalet samt 10
øre porto. Indbuds 85 øre maaned.

Lørdag den 1. august 1891.

Bladet udkommer tirsdag, torsdag og lørdag.
Kvartalsprisen 10 øre pr. petitlinje.

8. aarg.

Kneb!

—o—

Det er os meddelt, at Centralbryggeriet ikke stempler flasketorkene mer; man forstaa at det er et kneb for at undgaa boylottingen. Vi opfordrer derfor alle til ikke at drikke øl fra Central- og Aktie-bryggeriet eller øl fra de bryggerier, som ikke stempler torkene.

Boylottet ol

følges følgende steder:

Fra Centralbryggeriet:

Knofs, Ørnsland 22.
Østre arbejdersamfund.
Bestre arbejdersamfund.
Amundsen, Drogaden 9.
Sverisen, Møllergaden 17.
„Casino“.
K. Steen, Youngsgaden.
Hotel „Kong Karl“.
Johnsen, Sernbanetorvet 4.
Hotel „Royal“.
Madame Strøm, Raadhusgaden 28.
„Teknikken“.
„Alhambra“.

Fra Aktiebryggeriet:

Wittig, Rødslydsgaden 40.
Andresen, Rødslydsgaden 29.
Sakbelsstandens restaurasjon.
Hotel Sverre, Bogmannsgaden.
Barstad, Karl 12tes gate 28.
Wolb, Youngstorvet.
Hotel Kronprinsen, Skippergaden.
Skippergaden no. 5.

Overfugt

over Det forenede norske arbejderpartis virksomhed fra august 1890 til 1891.

—o—

Før august 1887 var arbejderorganisasjonen her i landet et kaos, uden plan og uden samarbejde.

Der stod ikke mindre end 4 landsorganisasjoner mod hverandre, nemlig: De gamle arbejdersamfunds fællesorganisasjon (5 foreninger), Samholdsföreningerne i og omkring Arendal med „Samholds Avis“ som organ, Det norske arbejderforbund med bladet „Arbejderen“, og Socialdemokratiske forening i Kristiania og Bergen med bladet „Social-Demokraten“.

Saa var det, Samholdsföreningerne udvalgte indbydelse til mødet i Arendal; de tre sidstnævnte organisasjoner mødte frem, og mødets forhandlinger kom fornuftigvis til at dreje sig om en sammenslutning til et landsparti.

Resultatet av forhandlingerne blev stiftelsen av „Det forenede norske arbejderparti“.

Mødet tog alle mulige hensyn; der vedtoges saaledes et meget moderat liberalt arbejdsprogram, som „alle kunde være med paa“, og for at fjerne alle hindringer for sammenslutningen, enedes man om ikke at fastsætte nogen kontingent for de tilsluttede foreninger. Endes disse hensyn blev det dog kun Samholdsföreningerne og de socialdemokratiske foreninger i Bergen og Kristiania samt Kristiansfands understøttelsesforening — ialt 11 foreninger, som sluttede sig til partiet.

Allerede 1888 gik Samholdsföreningerne i stykker. De øvrige 10 foreninger stod uroligt sammen; men til 1890 havde ikke en

eneste ny forening sluttet sig til, saa indsaar de i partiet staaende foreninger, at alle hensyn var spilte; de ikke-socialistiske foreninger vilde ikke samarbejde, det var den erfaring, man var kommen til, og arbejderpartiets landsmøde vedtog derfor et principielt socialistisk program og fastsatte en maanedlig kontingent av 2 øre pr. medlem til partikassen.

Det var saa langt fra, at dette skridt satte partiet tilbage — tværtimod. I det forløbne aar er de partiet tilhørende foreninger vokset fra 10 til 17 og medlemsantallet fra 1633 til 2441, omfattende Kristiania, Bergen, Kristiansand og Fredrikshald.

Vor presse har ogsaa i aarets løb gjort et glædeligt fremskridt. Vort organ paa Østlandet, „Social-Demokraten“, blev 1ste oktbr. udvidet til 3 gange ugentlig og trykkes nu i 2000 eksemplarer. De foreninger, der har samlet sig om dets udgivelse, er vokset til 23, og det er utvivlsomt, at de av dem, som endnu ikke officielt har sluttet sig til arbejderpartiet, med det første vil gjøre det.

X Bore bergenske partifæller udgiver siden oktober „Arbejderen“, der udkommer 2 gange om ugen og trykkes i et oplag paa 500 eksemplarer. De bergenske fagforeninger med ca. 800 medlemmer har centraliseret sig, og det er vel blot et tidsspørsmaal, naar de slutter sig til arbejderpartiet.

Det tør saaledes siges, at Det forenede norske arbejderparti har vist en levendygtighed, som intet andet arbejderparti her i landet. Dets vækst har været langsom men sikker, og det tør ogsaa siges, at der, hvor vi har staaet frem i den aktuelle strid, har vi høvt de ikke sammensluttede arbejdes tilslutning og sympati. Jeg skal saaledes pege paa maj-demonstrationerne for 8-timers-dagen. Ifjor var det saaledes blot Kristiania, Kristiansand og Vikersund, som demonstrerede for denne fordring; iaar sluttede arbejderne i Bergen, Trondheim, Arendal, Elken og Hønesos sig til demonstrationen — for Bergens og Trondhjems vedkommende i saa stor udstrækning, at det valte almindelig forbauselse. Det nylig afholdte 5te norske arbejdersmøde gav med stor majoritet 1ste maj-demonstrationerne sin tilslutning.

Arbejderpartiets vækst har været hemmet, hovedsagelig av mangel paa agitatoriske kræfter og penge.

Her paa Østlandet har vi maattet indskrænke vor agitation til Kristiania og nærmeste byer. Foredrag og møder har udenfor Kristiania været afholdt i Fredrikshald 2, Fredrikshald 3, Sarpsborg 1, Drammen 3, Vikersund 1 og Hønesos 1.

Agitationen i Kristiania har navnlig været ført inden fagforeningerne. I anledning af kommunale valg i Kristiania til hvilket partiet opstod selvstændige kandidater, paa det av partiet vedtagne kommunale program — afholdtes 3 partimøder og et fællesmøde for samtlige foreningers styrelser. Ved formandskabsvalget erholdt partiets kandidater fra 103 til 139 stemmer.

For partimedlemmer i Kristiania har været afholdt to foredrag av land. Henry W. Berghehl.

Av lønkramp inden partiet har i aarets løb kun været to — håndstemmernes og stovmagernes hos Solberg. Efter 6 uger endte håndstemmerstrejken med fuldstændig sejer for

arbejderne. I bidrag til strejken indkom ca. kr. 1,200.00.

Strejken hos Stomager Solberg førte til at 23 Stomagermestre lukkede sine værksheber; inden 14 dage var dog lockouten sprængt og de ubelukkede opnaede gennemsnitlig 20 øres lønforhøjelse pr. par. Til denne strejk indkom i bidrag ca. kr. 600.00.

Partiet har endvidere støttet de ubetullede tobaksarbejdere i Østeborg, til disse indkom ca. kr. 900.00.

Til den ifjor forulykkede danske partifælle, murer Hansens efterladte indsamledes kr. 680.90.

Ølbryggerarbejderne har arbejdet paa at faa gennemført en minimumsløn av 15 kr. ugen og 33 øre pr. time for overtid. To bryggerier, nemlig Central- og Kr. Aktiebryggeri har vist sig uvillige til at indrømme arbejderens befædne fordringer; i denne anledning har partistyrelsen boylottet vedkommende bryggerier.

Malerne har uden strejk faat arbejdstiden forkortet fra 10½ til 10 timer pr. dag.

Partikassens aarsstatus er:

Kassebeholdning 17de august 1890	kr. 12.66
Samlede indtægter	308.39
	kr. 321.05
Samlede udgifter	222.99
Kassebeholdning 1ste august 1891	kr. 98.06

Stot de strejkende mobelsnedkere i Kjøbenhavn.

Bidrag modtages i Fælleslottoet hver lørdag i ekspeditionsottoet fra 8 til 9 aften paa de udstedte lister.

Hovedbestyrelsen for
Det norske træarbejderforbund.

Drif ikke øl

fra

Central- og Aktie-bryggeriet!

Agiter blandt venner og arbejds-kammerater mod nydelsen av øl fra disse bryggerier.

Spørg hos de handlende og paa restaurasjonerne hvad det er for øl de sælger før I kober det.

Central-bryggeriet og Kristiania aktiebryggeri nægter at betale sine folk den samme lave løn, som de andre bryggerier.

Aktieindbetaling

sker hver lørdag fra kl. 6—8 i ekspeditionsjonen, Hausmansgade 27, II, tilhøjre inde i gaarden. Ekspeditionsjonen.

Arbejderne og venstre.

—o—

Arbejderne og en del av venstre er saa nogenlunde enig om ét — hemmerettens udviseelse til at omfatte mænd over 25 aar; men det er ogsaa alt; i alle øvrige spørsmaal er der en dyb kløft mellem, hvad venstre vil og hvad arbejderne maa tilstræbe.

Det paa Østøil udkommende venstreblad „Samhold“ bevise dette paa det tydeligste i

en artikel i et av sine sidste numere. Artiklen omhandler kontrakt- og affordbysystemet.

I høje toner beklager bladet arbejdersmødets beslutninger i denne retning. Navnlig rammer beklagelsen murer Schulz's forslag om affordarbejdet, som bladet oplyser blev vedtaget med 42 stemmer. „For det første“, siger bladet, „fordi gennemførelsen av disse resolusioner ikke alene vil skabe en revolusjon i alle arbejds- og produktionsforhold inden vort samfund og i dets forhold til andre økonomiske samfund, og dernæst fordi, at de i den almindelige opfatning av arbejds værd vil frembringe en revolusjon, der i moralsk henseende vil være ikke mindre ødelæggende, end den materielt vil virke ruinerende.“

Kravets gennemførelse betegner venstrebladet som „dagtyveriloven“. Og det spørger, hvor der vilde blive av friheden efter en saadan løvs gennemførelse.

Bladets eneste trøst overfor disse „samfunds-kabelige“ beslutninger, er, at „det vel væsentlig var ved socialisternes stemmer, de blev vedtaget, mødets befindige elementer optraadte med skarphed mod forslaget. Socialisternes samfundsopsløsende arbejde fornægter sig altsaa heller ikke i dette deres forslag om affordarbejds afkaffelse,“ heber det tilslut.

Vi synes dog, „Samhold“s redaktion burde vide, at murer Schulz, den mand, som fremførte dette „samfunds-kabelige og samfunds-nedbrydende“ forslag, optraadte paa mødet som socialisternes uforsømligste modstander, ligesom bladet vet, at for at forslagene skulde kunne blive vedtaget, maatte en hel del ikke-socialistiske stemme for dem, da vi var i minoritet.

Det hele bevise klart, hvilken kløft der er mellem venstre og de ikke-socialistiske arbejdere, naar der bliver tale om praktiske reformer, og det bevise, at arbejderens samarbejde med venstre begrænser sig til hemmerettensagen.

En modig fyr.

—o—

Som bekendt er 10-timers-dagen anerkendt av byens malermestre; men desuagtet har bestyreren av Nyhvorvolds værksheber (hr. Dvørey) fundet for godt at tilkjendegive sine arbejdere, at den gamle arbejdstid skulde gjenoptages.

Hvor mange av byens mestre mon havde mod nok til at vise en saadan ringeagt saavel for arbejderne som sin egen forenings beslutning? For mig staa det saa, at ingen mand med en smule æresfølelse og udbrust med almindelig forstand vil nedværbdige sig til sig lav handlemaade.

Jeg antager, at Mesterforeningen, med bevidstheden om, at albrig en flok arbejdere har staaet ligeoverfor sine arbejdsgivere med et rimeligere krav, handlede saa loyalt, som den gjorde, ved straks at imødekomme kravet. Øre være den derfor!

Men hr. Dvørey? Jo, han træder frem uden at blinke med øjnene, ligesaa vis om fejer, som en gammel general, og kommanderer: „gaa paa igjen, gutter, til kl. 7 eftermiddag“.

Men du søde Mads, hvad sker? Jo, den ene efter den anden av duelige arbejdere var selvfølgelig nok til at vende den „ærede“ mester — som det visnok heber, naar det skal være lidt fint — ryggen og gaa i arbejde

Oversigt over Det forenede norske arbejderpartis virksomhed fra august 1890 til [aug.] 1891.

Før august 1887 var arbejderorganisasjonen her i landet et kaos, uden plan og uden samarbejde.

Der stod ikke mindre end 4 landsorganisasjoner mod hverandre, nemlig: De gamle arbejdersamfundes fællesorganisasjon (5 foreninger), Samholdsforeningerne å og omkring Arendal med "Samholds avis" som organ, Det norske arbejderforbund med bladet "Arbejderen" og Socialdemokratisk forening i Kristiania og Bergen med bladet "Social-Demokraten".

Saa var det Samholdsforeningerne udstedte indbydelse til mødet i Arendal, de tre sidstnævnte organisasjoner mødte frem, og mødets forhandlinger kom fornuftigvis til at dreje sig om en sammenslutning til ét landsparti.

Resultatet av forhandlingerne blev stiftelsen av "Det forenede norske arbejderparti".

Mødet tog alle mulige hensyn, der vedtoges saaledes et meget moderat liberalt arbejdsprogram, som "alle kunde være med paa", og for at fjerne alle hindringer for sammenslutningen, enedes man om ikke at fastsætte nogen kontingent for de tilsluttede foreninger. Trods disse hensyn blev det dog kun Samholdsforeningerne og de socialdemokratiske foreninger i Bergen og Kristiania samt Kristiansands understøttelsesforening - ialt 11 foreninger, som sluttede sig til partiet.

Allerede 1888 gik Samholdsforeningerne i stykker. De øvrige 10 foreninger stod urokkeligt sammen, men til 1890 havde ikke en eneste ny forening sluttet sig til, saa indsaa de i partiet staaende foreninger, at alle hensyn var spildte; de ikke-socialistiske foreninger vilde ikke samarbejde, det var den erfaring, man var kommet til, og arbejderpartiets landsmøde vedtog derfor et principielt socialistisk programpunkt og fastsatte en maanedlig kontingent av 2 øre pr. medlem til partikassen.

Det var saa langt fra at dette skridt satte partiet tilbage - tværtimod. I det forløbne aar er de partiet tilhørende foreninger vokset fra 10 til 17 og medlemstallet fra 1633 til 2441, omfattende Kristiania, Kristiansand og Frøedrikshald.

Vor presse har ogsaa i aarets løb gjort et glædeligt fremskridt. Vort organ paa østlandet, "Social-Demokraten", blev 1ste oktober udvidet til 3 gange ugentlig og trykkes nu i 2000 eksemplarer. De foreninger som samlet sig om dets udgivelse, er vokset til 23, og det er utvilsomt at de av dem, som endnu ikke officielt har sluttet sig til arbejderpartiet med det første vil gjøre det.

Vore bergenske partifæller udgiver siden oktober "Arbejderens Røst", der udkommer 2 gange om ugen og trykkes i et oplag paa 500 eksemplarer. De bergenske fagforeninger med ca. 800 medlemmer har centralisert sig, og det er vel blot et tidsspørsmaal, naar de slutter sig til (~~partiet~~) Arbejderpartiet.

Det tør saaledes siges, at Det forenede norske arbejderparti har vist en levedygtighed, som intet andet arbejderparti her i landet. Dets vækst har været langsom men sikker, og det tør ogsaa siges, at der, hvor vi har staaet frem i den aktuelle strid, har vi havt de ikke sammensluttede arbejderes tilslutning og sympati. Jeg skal saaledes pege paa majdemonstrasjonerne for 8-timers-dagen. Ifjor var det saaledes blot Kristiania, Kristiansand og Vikersund, som demonstrerede for denne fordring; iaar sluttede arbejderne i Bergen, Trondhjem, Arendal, Skien og Hønefos sig til de demonstrasjoner - for Bergen og Trondhjems vedkommende i saa stor udstrækning, at det vakte almindelig forbauselse. Det nylig afholdte 5te norske arbejdermøde gav med stor majoritet 1ste maj-demonstrasjonerne sin tilslutning.

Arbejderpartiets vækst har været hemmet, hovedsagelig af mangel paa agitatoriske kræfter og penge.

Her paa Østlandet har vi maattet indskrænke vor agitasjon til Kristiania og nærmeste byer. Foredrag og møder har udenfor Kristiania været afholdt i Fredrikstad 2, Fredrikshald 3, Sarpsborg 1, Drammen 3, Vikersund 1 og Hønefos 1.

Agitasjonen i Kristiania har navnlig været ført inden fagforeningerne. I anledning de kommunal valg i Kristiania til hvilke partiet opsatte selvstændige kandidater, paa det av partiet vedtagne kommunale program - afholdtes 3 partimøder og et fællesmøde for saavel foreningers styrelser. Ved formandskabsvalget erholdt partiets kandidater fra 103 til 139 stemmer.

For partimedlemmer i Kristiania har været afholdt to foredrag av kand. Henry W. Berghell.

Av lønkampe inden partiet har i aarets løb kun været to - handskemagernes og skomagernes hos Solberg. Efter 6 uger endte handskemagerstrejken med fuldstændig sejer for arbejderne. I bidrag til strejken indkom ca. kr. 1,200.

Strejken hos skomager Solberg førte til at 23 skomagemestre lukkede sine værksteder; inden 14 dage var dog lockouten sprængt og de udelikkede opnaede gjennemsnitlig 20 øres lønforhøjelse pr. par. Til denne strejk indkom et bidrag ca. kr. 600.

Partiet har endvidere støttet de udelukkede tobaksarbejdere i Gøteborg, til disse indkom ca. kr. 900,00.

Til den ifjor forulykkede danske partifælle, murer Hansens efterladte indsømlades kr. 680,90.

Ølbryggeriarbejderne har arbejdet paa et faa gennemført en minimumsløn av kr. 15 kr. ugen og 33 øre pr. time for overtid. To bryggerier, nemlig Central- og Kr. Aktiebryggeri har vist sig uvillige til at indrømme arbejdernes beskædede fordringer; i denne anledning har øprtistyrelsen boykottet vedkommende bryggerier.

Malerne har uden strejk faat arbejdstiden forkortet fra 10¹/₂ til 10 timer pr. dag.

++++

Partikassens aarstatus er:

Kassebeholdning 17de august 1890 ..	Kr. 12,66
Samlede indtægter	" 308,39
	<hr/>
	Kr. 321,05
Samlede udgifter	" 222,99
	<hr/>
Kassebeholdning 1ste august 1891	<u>Kr. 98,06</u>

(Avskrift fra Socialdemokraten 1891. 1. aug. s. 1)